

LORD HALIFAX

De Engelsche Minister van Buitenlandsche Zaken is een belangrijk persoon. Het is niet zoo vreemd, dat ook wij met belangstelling vragen, aan welken staatsman de leiding van het Foreign Office is toevertrouwd.

De populaire Anthony Eden was de jongste Minister van Buitenlandsche Zaken. Hij was bekend als de best gekleede man van Engeland, die ook in andere opzichten veel opgang maakte. Thans is hij echter van het tooneel verdrongen en vervangen door de rustige, stille figuur van Lord Halifax.

Is dit een onbekend persoon, een nieuweling in de internationale politiek? Wij zouden haast denken van wel. Toch is dit niet zoo. Dit wordt begrijpelijk, wanneer wij bedenken, dat een Engelschman bij het aanvaarden van een adellijk erfdeel tegelijk een nieuwen naam krijgt. Lord Irwin, die van 1926 tot 1931 Onderkoning van Britsch-Indië is geweest en daar een aantal van de moeilijkste jaren met Gandhi heeft meegemaakt, kreeg in 1933 na het overlijden van zijn vader diens titel: Lord Halifax.

In de geschiedenis van India zal hij bekend blijven als Lord Irwin, omdat aan dezen naam herinneringen verbonden zijn aan staatsmansdaden van groote beteekenis op oogenblikken, dat de band tusschen moederland en dominion op het spel stond.

Lord Irwin is een ernstig Christen. Hij toonde dit reeds bij zijn aankomst in Bombay op Goeden Vrijdag 1926. De pompeuse ontvangst, die hem bereid was, liet hij uitstellen, omdat hij deze op den dag van het lijden van zijn Heiland misplaatst achtte. Hij liet zich ongemerkt op een afgelegen plaats naar den wal roeien om in een klein kerkje het Heilig Avondmaal te gebruiken. Daarna ging hij weer rustig naar boord.

Zijn eerste groote redevoering hield hij naar Engelsche gewoonte aan een diner. Daarin deed hij een beroep op de strijdende partijen in India om hun strijd te staken en een nieuwen strijd te beginnen voor onderlinge waardeering en samenwerking. Zijn beroep grondde hij op den godsdienst. „Er is niets hoogers,” zeide hij, „waarop ik mij beroepen kan. De godsdienst is de taal der ziel en het is een verandering van de ziel, die India noodig heeft.”

De ambtsperiode van Lord Irwin is een felbewogen tijd geweest. Voor het laatst ondernam Gandhi een grootsche actie om „het land in vlam te zetten.” In dien tijd heeft Lord Irwin zijn groote staatsmanswijsheid getoond. Gandhi heeft voortdurend getracht, de Engelschen te verlokken tot daden van geweld. Hij werd van dag tot dag heftiger, in de hoop dat men hem zou gevangen nemen, hetgeen het sein zou zijn voor een algemeen opstand. De Regeering echter beantwoordde zijn actie met zijn eigen wapen: lijdelijk verzet. Daardoor moest de actie doodloopen. Eerst toen dit geschied was en Gandhi alle macht over zijn tot geweld geneigde aanhangers verloren had, werd hij geïnterneerd en werden de leiders van het gewelddadig verzet met één greep onschadelijk gemaakt.

Dit was echter niet 't einde van den invloed van Gandhi. Het belangrijkste zou nog komen. Lord Irwin achtte zich niet te hoog om Gandhi tot een reeks particuliere besprekingen uit te noodigen. Van groote conferenties verwachtte hij niets meer; misschien zouden twee ernstige menschen samen een uitweg kunnen vinden.

Zoo meldde dan op zekeren morgen een onvriendelijk verslaggever van een Engelsch blad, dat de „halfnaakte fakir” de trappen van het Onderkoninklijk Paleis te

Delhi had beklommen, alsof hem het recht toekwam om als gelijke met den vertegenwoordiger der Kroon te spreken. Deze besprekingen hebben weken geduurd.

Men vertelt, dat wanneer de bespreking plaats had op dien dag van de week, waarop Gandhi krachtens zijn afgelegde gelofte moest zwijgen,

de vloer van het kabinet vol stukjes papier lag, waarop Gandhi zijn vragen en opmerkingen had geschreven. Er gaat zelfs een verhaal, dat een staatssecretaris een langen tijd aan de deur heeft staan kloppen en toen hij eindelijk durfde binnengaan, Lord Irwin bezig vond met den Griekschen tekst van het Nieuwe Testament, waaruit hij Gandhi één van de verzen van de Bergrede trachtte te verklaren.

In deze besprekingen, die soms tot middernacht duurden, hebben Lord Irwin en Gandhi elkaar gevonden. Samen zijn zij doorgedrongen tot de ziel van India, de ziel, waarvan de Onderkoning in zijn eerste rede in India had gesproken.

De wijze, waarop Lord Irwin het Indische vraagstuk heeft trachten op te lossen, heeft in Engeland geen algemeene instemming gevonden. Eén van de groote bladen in Londen schreef in dien tijd: „Het noodlot van India is, dat het niet één Mahatma (man met de groote ziel, de eeretitel, welken India aan Gandhi heeft gegeven) heeft, maar twee: één in den Asjram te Sabarmati en één in 't Onderkoninklijk paleis te Delhi.”

Lord Irwin heeft deze critiek wel zien aankomen. Hij heeft echter met volle bewustheid zijn politiek voortgezet, omdat hij overtuigd was, dat zij de eenige juiste was, en omdat zijn Christelijke overtuiging hem deze verzoeningsgezinde houding voorschreef.

Dat deze houding ten slotte niet tot practische resultaten heeft geleid, is hieraan toe te schrijven, dat de ambtsperiode van Lord Irwin verstreken was en met zijn opvolger Lord Willingdon een geheel andere politiek op den voorgrond kwam. Onder diens bewind valt de Ronde Tafel Conferentie te Londen (Nov. 1931), waaraan ook Gandhi deelnam. Daar bleek echter, dat hij niet meer de vertegenwoordiger van India was en dat met name de jeugd niet meer achter hem stond. In de harde sfeer van de conferentie in St James Palace, waar de jonge radicale volksleiders den boventoon voerden, voelde Gandhi zich niet thuis. Hij miste de kalmte en rust van het kabinet van Lord Irwin, die nu een vergeten landedelman was geworden.

Gandhi is naar India teruggekeerd en heeft zich uit de politiek teruggetrokken. Maar Lord Irwin is onverwacht weer op den voorgrond gekomen, nu echter onder zijn nieuwen naam Lord Halifax.

Zijn werk in India heeft hem ons doen kennen als een man van groote staatsmanswijsheid, een ernstig man en een oprecht Christen.

Dr Ir H. G. v. B.

